

Posudek oponenta doktorské dizertační práce

Doktorand: Mgr. Zbyněk Lubovský

Název práce: *Právní úprava rybářství*

Datum zpracování (odevzdání) rukopisu: 30.4.2014

Text posudku:

I. Úvodem

Oponovaná doktorská dizertační práce Mgr. Zbyňka Lubovského (dále jen „uchazeč“ nebo „autor“) se zabývá jedním ze složkových témat zvláštní části systému práva životního prostředí, problematikou rybářského práva a souvisejících témat, a to nejen v českém právu, nýbrž i ve vybraných vnitrostátních právních řádech okolních zemí středoevropského regionu, a sice Polska, Slovenska, Bavorska, Dolního Rakouska a Maďarska.

Téma je třeba vyzdvihnout z hlediska aktuálnosti, zejména v realitě České republiky, kdy nejde jen o řešení dané problematiky veřejnoprávními předpisy, nýbrž i předpisy soukromého práva, aktuálně novým občanským zákoníkem. Autor zde musel tedy prokázat rozsáhlé znalosti především z oblasti práva veřejného, ale i soukromého. Zvolené téma rovněž klade určité jazykové nároky na uchazeče, jelikož se jedná o oblast právní úpravy v jazykově odlišných zemích.

Při psaní své dizertační práce autor využil i své zkušenosti z praxe, jelikož se zvoleným tématem zabývá léta na Ministerstvu zemědělství.

II. Formální stránka

Hodnocená dizertační práce obsahuje 242 stran, včetně vlastního textu i povinných příloh, ve smyslu Opatření děkana PFUK pro psaní kvalifikačních prací. Uchazeč rozdělil vlastní text do 13 kapitol, včetně úvodu a závěru, zbytek doplňují předepsané přílohy.

Pokud jde o formální stránku dizertační práce, grafická stránka je na průměrné úrovni, není zvykem u kvalifikačních prací na PFUK podtrhávat jednotlivé subkapitolu či oddíly v rámci textu, spíše se doporučuje používat vnitřní členění kapitoly do tří úrovní (uchazeč použil překvapivě jen dvě úrovně). Latinské, anglické a jiné cizojazyčné výrazy povětšinou nejsou psané kurzívou.

Z hlediska použité publikované odborné literatury, konstatuji, že autor hojně citoval z pramenů v poznámkách pod čarou, přičemž seznam použité literatury a dalších pramenů je zařazen v přílohách. Je třeba ovšem upozornit, že formát citace neodpovídá citační normě ISO 690, která je pro kvalifikační práce na PFUK v Praze doporučena. S čím ovšem zásadně nesouhlasím, když uchazeč při tvorbě dizertační práce používá jako prameny Wikipedie anebo bakalářské práce, zvláště v situacích, kdy k tématu existuje publikovaná odborná literatura.

Co je však z hlediska formální stránky dizertační práce asi nejzávažnější, alespoň v mé kopii posuzované dizertační práce Mgr. Lubovského se objevuje až nestandardně značné množství překlepů a pravopisných chyb (interpunkce, shoda podmětu s přísudkem, záměna malých a velkých písmen, skloňování pojmů, které jsou nesklonné, apod.), dále chybějící zájmena, předložky, slovesa, apod.. Pokud mi byla k oponování předána opravdu konečná verze, pak nerozumím tomu, proč autor neprovedl závěrečné korektury. Úroveň práce to velmi degraduje, v takovéto jazykové podobě by ji opravdu nebylo možné doporučit k případné publikaci.

Dále chci kritizovat nevhodné výrazy, které autor na mnoha místech práce používá, které posunují vědeckou práci až někam směrem k bulváru a pro kvalifikační práci na univerzitě jsou nepřijatelné. Příklady: „...*“nejslavnější“ z Benešových dekretů“* (str.49), „...*není sešněrovaný tolika povinnostmi“* (str. 59), „...*ale i v oblasti řekněme disciplinárních deliktů“* (str.156), „...*se jedná o obžalobu toho, jakým diletantským a amatérským způsobem se v České republice tvoří právní předpisy“* (str.173), atd.

III. Obsahová stránka

Pokud jde o obsahovou stránku posuzované dizertační práce, autor se pokusil o komplexní zpracování tématu, včetně srovnání s vybranými právními úpravami okolních zemí. Práce má až na výjimky (nevhodně umístěná subkapitola o evropském unijním a mezinárodním právu) logickou a systematickou strukturu. Velmi zdařilé jsou zejména historické exkurzy do problematiky v úvodech jednotlivých kapitol. Z oblasti platného práva lze rozhodně považovat za zajímavé autorovo kritické hodnocení zákona o rybářství, provedené v kapitole 2.2. Dále vyzdvihují kapitolu 4. zabývající se ústředním pojmem rybník, z hlediska jeho vlastnictví a využití v oblasti rybářství a rybníkářství, z pohledu veřejného a soukromého práva. Velmi dobře je zpracovaná též kapitola 7., kde se autor zabývá funkcí rybářského revíru a výkonem rybářského práva a kapitola 8. o rybářské strážní. Dobrá je rovněž kapitola o vybraných zahraničních právních úpravách okolních zemí, i když se jedná jen o pouhý popis zákonů.

Nyní se vyjádřím podrobněji k jednotlivým kapitolám oponované práce:

V Úvodu se autor krátce zamýšlí nad deficitem odborné literatury k tématu rybářského práva, když uvádí jen komentář Alexandra Šímy, dle mého názoru ovšem opomenul některé další důležité autory, jako např. Hemelíka, Poupěte, ze starších autorů Ševčíka, Strnada, Vimra apod.

V druhé kapitole se autor zabývá postavením rybářského práva v českém právním řádu. Autor na str. 12 dochází k názoru, že „*Je třeba konstatovat, že rybářské právo nepřichází s žádnou novou dosud právu neznámou metodou právní regulace. Ta, kterou zákonodárce v této oblasti regulace společenských vztahů používá, je založena na kombinaci prvků veřejnoprávní metody regulace s prvky metody soukromoprávní regulace s tím, že prvky metody veřejnoprávní regulace jednoznačně převažují.*“. Je třeba uvést, že tato jeho myšlenka je parafrází odstavce publikovaného doc. Milanem Pekárkem a kol. v publikaci *Právo životního prostředí I. díl, 2. přepracované vydání*, MU Brno, 2009, str. 28 (poslední odstavec). Toto mělo být v oponované dizertační práci ocitováno (uchazeč cituje z této strany úplně jiný odstavec, první odshora).

Ve výčtu skupin pramenů evropského unijního práva týkající se rybářství na str. 13 autor pominul právní předpisy z oblasti ochrany přírody a biodiverzity. Ve skupině pramenů českého práva chybí významný zákon č.246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání. Zákon o přestupcích na téže straně má chybně uvedený letopočet jeho přijetí. Na str. 19 je chybný název ústavní Listiny základních práv a svobod.

V subkapitole 2. 2. postrádám příklady autorem zmiňované judikatury Nejvyššího správního soudu ČR či uvedení evropských předpisů, které ovlivnily transpozici rybářského práva EU do českého práva.

Třetí kapitolu své práce uchazeč nazval *Rozdíl mezi rybníkářstvím a výkonem rybářského práva*. Hned na jejím začátku uvádí význam rybářství, a to nejen pro hospodářství, ale i pro krajinu. Na str. 20 píše doslova, že „*Rybářství má rovněž pozitivní vliv na biodiverzitu české přírody a krajiny a krajinnotvorný efekt.*“. Bohužel již toto tvrzení nijak neopírá o další argumenty. Domnívám se, že zejména na Třeboňsku toto v praxi vůbec neplatí, o čemž svědčí i zařazení a setrvávání Třeboňských rybníků na seznamu

Ramsarské úmluvy o mokřadech v ohrožení (mimochodem tohoto problému se autor v dizertaci vůbec nedotkl).

Na několika místech dizertační práce, např. str. 25 autor uvádí, že „...*Výkon rybářského práva je veřejným zájmem vyplývajícím z čl. 7 Ústavy, založeném na povinnosti státu zajistit ochranu přírodního bohatství*“. Domnívám se však, že i v případě právní regulace výkonu rybníkářství má stát možnost, ba i povinnost zajistit ochranu přírodního bohatství.

Kapitola 4. se zabývá ústředním pojmem rybník, z hlediska jeho vlastnictví a využití v oblasti rybářství a rybníkářství, z pohledu veřejného a soukromého práva. Tuto část dizertační práce považuji za jednu z nejzdařilejších. Pouze bych vytkl, na str. 31 měl autor mezi souvisejícími právními úpravami uvést i pojetí rybníka v zákoně č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu.

Kapitola 5. se zabývá rybníkářstvím, což je v českých zemích tradiční hospodářská činnost, autor toto reflektuje i na začátku této kapitoly v historickém vývoji. V kapitole 5. 4. *Vliv rybníků na změnu kvality vody* autor vychází pouze z děl zabývajících se tématem z pohledu obhajoby rybníkářských praktik. Autor vůbec neuvádí pro srovnání pohled na danou problematiku z pohledu literatury z oblasti krajinné ekologie a ochrany ekosystémů a biodiverzity. Kapitola 5. 7. *Omezení rybníkářství na zvláště chráněných územích* je bohužel založena na dobové odborné literatuře a nejde o zachycení platného právního stavu. Několik odstavců na str. 64 – 65 je tudíž špatně formulovaných, právní úprava se změnila již v roce 2009!

K závěrům v kapitole 5. 8. *Omezení rybníkářství na územích začleněných do soustavy NATURA 2000* na str. 66 uvádím, že tato konstrukce platí pro ptačí oblasti, evropsky významné lokality mají jiný systém vyhlášení a ochrany. Na str. 65 autor uvádí chybná čísla obou evropských směrnic NATURA 2000.

V kapitole 5. 9. *Náhrada za ztížení zemědělského hospodaření* postrádám náhrady podle § 13 zákona č.114/1992 Sb. V případě výkladu o § 68 a 69 zákona č.114/1992 Sb. autor nevyužil existující judikatury Ústavního soudu ČR.

Kapitola 6. se zabývá problematikou rybářství v navazujících právních předpisech z oblasti práva životního prostředí. V podkapitole věnované vodnímu zákonu na str. 75 autor poznamenává, že „*Ačkoliv připouštím skutečnost, že některé spolky mohly ve stavebních řízeních působit spíše obstrukčně, než aby hájily konkrétní zájem na ochraně životního prostředí,...*“, aniž by uvedl, na základě jakých skutečností tak soudí. V podkapitole věnované zákonu o ochraně přírody a krajiny na str. 83 autor popisuje účast rybářských spolků na řízeních ve věcech ochrany přírody a krajiny podle § 70 zákona č.114/1992 Sb. Dovolím si upozornit, že toto ovšem platí jedině tehdy, pokud má příslušný rybářský spolek ve svých stanovách hlavní předmět činnosti ochranu přírody a krajiny ve smyslu rozsahu uvedeném v § 2 zákona č.114/1992 Sb., o čemž si dovolím v případě rybářských spolků dost pochybovat.

Kapitola 6. 6. věnovaná evropskému a mezinárodnímu právu je dost nesystematicky zařazena, toto měla být samostatná kapitola, nikoliv podkapitola jedné z kapitol. V oblasti výkladu o evropském unijním právu autorovi chybí pro rybářství významná směrnice č. 92/43/EHS. Část věnovaná mezinárodním úmluvám na ochranu přírody (str. 96) je pouze výčtem některých úmluv a působí značně nedodělaně.

V kapitole 7. se autor zabývá funkcí rybářského revíru a výkonem rybářského práva jakožto činnosti v rybářském revíru povolené právnické nebo fyzické osobě příslušným orgánem státní správy rybářství, spočívající v plánovitém chovu, ochraně, lovu a prisvojování si ryb, popřípadě vodních organizmů, jakož i v užívání pobřežních pozemků v nezbytném rozsahu. Tato kapitola je docela zdařilá, k ní zásadní připomínky nemám.

Kapitola 8. pojednává o rybářské stráží. Opět se jedná o jednu z lepších kapitol. K poznámce pod čarou č. 443 na str. 137 si dovolím poznamenat, že zákon z roku 1999 nemohl změnit zákon z roku

2001. Na str. 153 autor v případě náhrady škod uvádí pouze související ustanovení starého občanského zákoníku, aniž by uvedl, jak je to řešeno v platném novém občanském zákoníku.

Název kapitoly 9. považuji za nesprávný, podle teorie práva životního prostředí deliktní odpovědnost zahrnuje i trestní odpovědnost, kterou však autor vydělil do samostatné kapitoly 10. Dále je třeba s ohledem na teorii správního práva (např. Hendrych, D. a kol. Správní právo - obecná část, 8. vydání, C. H. Beck Praha, str. 456) odmítnout autorova tvrzení o disciplinárních deliktech rybářských spolků (str. 156 dizertační práce), neboť disciplinární odpovědnost je odpovědnost veřejnoprávní, nepodléhají jí členové občanských sdružení, tedy i rybářských spolků.

Na str. 172 uchazeč kritizuje nerovnost subjektů před zákonem vyplývající z toho, že sankce pro podnikající fyzické osoby a právnické osoby jsou vyšší než sankce za přestupky s totožnou skutkovou podstatou. V té souvislosti autor podotýká, že je nespravedlivé, aby podnikající fyzická osoba dostala vyšší sankci i přesto, že delikt „ani nemusí s předmětem jejího podnikání vůbec souviset“. Tady musím opět s odkazem na teorii správního práva (např. Hendrych, D. a kol. Správní právo - obecná část, 8. vydání, C. H. Beck Praha, str. 452) upozornit, že jde o autorův chybný názor, neboť fyzická osoba je subjektem správního deliktu „podnikatele“ pouze tehdy, spáchá-li delikt při podnikání nebo v souvislosti s podnikáním.

Na str. 172 dále autor u zániku postižitelnosti za přestupek uvádí, že na toto téma „bylo již publikováno nespočet odborných článků“, aniž by uvedl byť jeden jediný příklad.

Kapitola 10. pojednává o trestní odpovědnosti na úseku rybářství. Obsahově se jedná zase o jednu z povedenějších kapitol, i když se bohužel omezuje převážně jen na trestný čin pytláctví.

Kapitola 11. zaměřená na odpovědnost za škody na rybách a jejich náhrada obsahuje v sobě rozbor různých právních úprav odpovědnosti za škody na rybách, autor sem však podřazuje nesystematicky i výklad o ekologické újmě. V kapitole 11. 6. na str. 190 autor poněkud nectí terminologii správního trestání podle správního práva *de lege lata*, když tvrdí, že „Škoda na rybí obsádce nemusí být způsobená pouze ekologickou havárií nebo trestnou, popř. přestupkovou činností.“. V kapitole 11. 7. *Náhrada ekologických škod na rybách způsobených zvěří, kterou lze obhospodařovat lovem* na str. 192 autor zařazuje úvahu o čtyřech druzích živočichů v souvislosti s jejich možným budoucím zařazením do seznamu zvěře, kterou lze obhospodařovat lovem. Nechápu, jak s problematikou škod na rybách souvisí autorem zmíněný bobr, který je hlodavec a rybami se tudíž neživí !

Název kapitoly 12. Právní úprava rybářství v „blízkém zahraničí“, je sice výstižný, ale z hlediska jazykového nevhodný pro kvalifikační vědeckou práci v univerzitním prostředí. Autor si vybral popis právní úpravy tří středoevropských postsocialistických států (Polsko, Maďarsko, Slovensko) a dvou spolkových zemí sousedících s ČR (Dolní Rakousko, Bavorsko), nemajících z minulosti zkušenost se socialistickým zřízením. Přestože se jedná o vědeckou práci, autor v podstatě téměř vůbec nepoužívá publikovanou zahraniční odbornou literaturu, převážně opisuje jen texty příslušných zákonů. To je na několik let doktorského studia opravdu žalostně málo.

IV. K závěrům práce

Závěry dizertační práce pak představují více méně shrnutí a opakování toho, k čemu autor dospěl v předchozích kapitolách. Je třeba zdůraznit, že z kapitoly 13. oponované dizertace jsem hluboce zklamán, protože jsem po předchozích kapitolách očekával od autora doporučení na případné změny platné právní úpravy vycházející z analýzy jednotlivých nástrojů a institutů českého práva, ba dokonce doporučení založená na komparaci zahraničních právních úprav provedené v kapitole 12. Nic takového v závěrech bohužel není. Závěrečný odstavec na str. 227 naznačuje, že se možná autor k něčemu takovému chystal, ale na popisovaném místě vlastní text závěrů naopak končí.

V. Doporučení k obhajobě

Mgr. Zbyněk Lubovský vypracoval dizertační práci, která se zabývá celou řadou zajímavých aspektů týkajících se rybářského práva. Je třeba vyzdvihnout, že autor v celém textu projevoval své vlastní, často kritické názory, které ovšem nezřídka mohou vyvolávat polemiku, resp. různé právní závěry. Celkový spíše příznivý dojem ovšem značně ovlivňuje množství formálních nedostatků práce a z obsahového hlediska právní či věcné chyby v textu práce. **I přes výše uvedené kritické připomínky však doktorskou dizertační práci Mgr. Zbyňka Lubovského na téma „Právní úprava rybářství“ doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertačních prací.**

V rámci ústní obhajoby navrhuji, aby se autor zamyslel nad následujícími tématy a otázkami:

- 1) Význam evropských unijních právních norem z oblasti ochrany přírody pro právní úpravu lovu ryb a jiných vodních organismů.
- 2) Problematika trestní odpovědnosti na úseku ochrany ryb a rybářství.
- 3) Na str. 23 autor cituje z doktrinární literatury a ze soudních rozhodnutí v oblasti vlastnictví ryb. Zajímavé ovšem je, že všechny tyto citované judikáty a odborné články byly zveřejněny před účinností současného zákona o rybářství. Platí to tedy i dnes, deset let po účinnosti nového zákona o rybářství, stejně?

V Roztokách dne 18. 8. 2014

doc. JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D.
oponent